



Möte med det okända

- en studie om integration och socialt kapital

C – UPPSATS
HT 2006 SOL 613

Skreven av: Andreas Göransson
Therése Sjunnesson

Handledare: Tabitha Wright – Nilsen

Examinator: Pernilla Liedgren Bobronravoff

Abstract

Author: Therése Sjunnesson and Andreas Göransson

Title: Möte med det okända – en studie om integration och socialt kapital

Supervisor: Tabitha Wright–Nielsen

Our purpose with this study was to look at the connection between social capital and integration. Particularly if meetings between people from different cultures can increase social capital and in that way affect integration. We start by identifying the social integration perspective we are going to use through out the study and then we introduce social capital theory as a way of narrowing down the field even more. The study was done through six semi structured interviews. We interviewed three women that was established in the Swedish society and three women that had immigration background. We focused on 2 cities in Skåne, one with about 100 000 habitants and the other with “only” 20 000 habitants. We chose to analyze our material with the help of R.D. Putnam’s and Bourdieu’s social capital therorys. The focus points has been moral rules, recognition and knowledge and last social class. As a conclusion we discuss social capitals effect on integration and if and how the people we interviewed thinks it has influenced their lives.

Key words: integration, social capital, moral rules, recognition and knowledge, social class

Förord

Vi skulle vilja börja med att lämna ett stort tack till alla som, på något sätt, varit involverade i vårt arbete med uppsatsen;

Tack till alla er som ställde upp på att låta er intervjuas och dela med er av era erfarenheter, tankar och idéer. Utan er hjälp hade denna uppsats inte kunnat bli av!

Tack också till er som har ställt upp med att informera om verksamheter relevanta för vårt arbete, samt för det arbete ni lagt ner på att finna och förmedla intervjupersoner åt oss. Den tid ni lagt ner har varit oerhört värdefull för vår del.

Tack också till Tabitha, vår handledare, för alla de timmar du har lagt ner på att studera och kommentera vårt material.

Therése Sjunnesson och Andreas Göransson

Innehållsförteckning

1. PROBLEMFÖRMULERING	6
1.1. Inledning	6
1.1.1. Definition av begreppet integration	6
1.1.2. Problematisering av begreppet integration	6
1.1.3. Socialt kapital och integration?	7
1.2. Syfte	8
1.3. Frågeställningar	8
2. VIDARE FRAMSTÄLLNING	9
3. METOD	10
3.1. Kvalitativ intervju	10
3.1.1. Semistrukturerad	10
3.2. Urval	11
3.3. Etiska aspekter	12
3.4. Praktiskt genomförande av intervjuer	12
3.5. Bearbetning av insamlat material	13
3.6. Påverkansfaktorer och förförståelse	13
3.7. Kritisk granskning av materialet	14
3.7.1. Reliabilitet och validitet	15
4. FORSKNINGSPERSPEKTIV PÅ INTEGRATION	16
4.1. Olika perspektiv på integration	16
4.1.1. Integrering via assimilation, enligt Robert Park	16
4.1.2. Integrering via assimilation, enligt Milton Gordon	17
4.1.3. Integrering via socialt samspel	17
4.1.4. Integrering via medborgarskap, enligt T.H. Marshall	17
4.2. Olika delar av integration	18
4.2.1. Arbetsmarknadsintegration	18
4.2.2. Integrationspolitik	18
4.2.3. Boendeintegration	19
4.2.4. Social integration	19
4.3. Integration i dagens Svenska samhälle	19
4.4. Har socialt kapital relevans för integration?	20
4.4.1. Sunnyside Piazza	20

4.4.2. Power for Health-projekt	21
5. TEORI – SOCIALT KAPITAL	23
5.1. Putnams definition	23
5.1.1. Moraliska resurser	23
5.1.2. Sammanbindande och överbryggande socialt kapital	25
5.2. Bourdieus definition	25
5.2.1. Kunskap och igenkännande – uppbyggnaden av nätverk	26
5.2.2. Samhällsklasser och socialt kapital	26
5.3. Det sociala kapitalets effekter	27
5.4. Vilken relevans har socialt kapital för integration?	27
6. ANALYS	29
6.1. Presentation av intervjupersoner	29
6.2. Ett ökat socialt kapital?	30
6.3. Moraliska resurser	31
6.3.1. Förtroende	32
6.3.2. Normer	32
6.3.3. Nätverk	33
6.4. Sammanbindande och överbryggande socialt kapital	33
6.5. Kunskap och igenkännande	34
6.6. Samhällsklasser	35
7. DISKUSSION	36
7.1. Ökat socialt kapital?	36
7.1.1. Enligt Putnams definition	36
7.1.2. Enligt Bourdieus definition	36
7.1.3. Konklusion	37
7.2. Konklusion om hur socialt kapital påverkar integration	37
7.3. Hur kan man då förbättra integrationen med hjälp av dessa resultat/tankar?	38
8. KÄLLFÖRTECKNING	40
8.1. Böcker	40
8.2. Tidskriftsartiklar	41

8.3. Internetkällor	41
8.4. Offentliga utredningar	41
BILAGA 1	43
BILAGA 2	44

1. Problemformulering

1.1. Inledning

1.1.1. Definition av begreppet integration

Begreppet integration beskriver en process som leder till en harmonisk balans mellan delarna och helheten. Det uttrycker en vision om hur samhället ska vara, om en möjlig situation vilken uppfattas som positiv och önskvärd (Sverige mot rasism).

Själva ordet integration indikerar att det ska finnas en början och ett slut, att det finns ett mål som man strävar efter att nå. När man kommit dit, så är man integrerad. Man är en naturlig del av en viss helhet. Idag talas det mycket om integration och hur den kan förbättras. Denna process pågår runt om oss på vardaglig basis och det är svårt att inte bli påverkad på det personliga planet.

1.1.2. Problematisering av begreppet integration

Vad finns det då för problem med integration? Som vi ser det är segregering en motsatspart till integration. Segregering som fenomen finns på en mängd olika områden och platser, exempelvis bostadsmarknad, arbetsmarknad, skola, umgängen osv. Det fungerar som en gränsdragare och leder till att förstärka skapandet av grupper. Kanske är det rädslan för det okända som utgör kilen mellan personer med invandrabakgrund och svenskar. Kanske krockar kulturerna så till den milda grad att positioneringar är omöjliga att undvika. Eller, använder vi begreppet ”kulturkrock” som syndabock för att undkomma ett gemensamt ansvar – integration?

Det finns få begrepp som väcker så mycket debatt som integration. Tolkningarna, av vad integration står för och vad det har för konsekvenser för samhället och individer, är många. Ett begrepp som rymmer olika tolkningsmöjligheter har sällan ett givet och fixerat innehåll. Det förändras beroende av vem som talar om det och i vilket sammanhang samt i vilken tidsålder det benämns. Integrationstänkandet, menar kritiker, gör uppdelningen mellan ett vi och ett dem till ett naturligt inslag i samhällsordningen (Sverige mot rasism).

Integrationstänkandet utgår från att det finns klara gränser mellan ”invandrare” och ”svenskar” men forskningen har visat att gränserna mellan svenskhet och invandrarskap är varken fundamentala eller fixerade. Om man utgår från att det är skillnadsskapandet i sig, snarare än ”faktiska” skillnader, som ligger till grund för diskriminering och ojämlikhet är det också möjligt att utmana de maktrelationer som bygger på uppdelningen mellan vi och dem (Ibid.).

1.1.3. Socialt kapital och integration?

Via en dagstidning blev vi varse om en verksamhet, med en i våra ögon, väldigt intressant grundtanke. Verksamheten bygger på att sammanföra nyligen invandrade personer med människor etablerade i det svenska samhället. Detta för att öppna för naturliga vardagsmöten dem emellan. Kan denna idé ses som en utmaning mot uppdelningen av ”svenskar” och ”invandrare”?

Relationer av olika djup och bredd är enligt en del teoretiker väldigt viktiga för människors och samhällets välmående. Även om det till viss del råder skilda tolkningar, försöker man under namnet ”socialt kapital”, förklara de osynliga band som finns mellan människor som står i någon form av relation till varandra. En effekt av det fenomen som begreppet försöker illustrera är förtroende och tillit mellan människor, både på ett individuellt och kollektivt plan.

En amerikansk statsvetare och professor vid Harvard, Robert D. Putnam (1993), trycker på vikten av att människor känner sig delaktiga i samhället som ett väldigt viktigt led mot, exempelvis en fungerande demokrati. Utifrån detta har våra egna tankar grott kring det sociala kapitalets betydelse för integrering. Vår bild är att *vem* man känner spelar stor roll i det Svenska samhället – *”It’s not what You know, it’s who You know!”* (Eriksson, M. 2003. sid. 1). Exempelvis tänker vi oss att en person som söker arbete kan ha stor nytta av de kontakter denne har, för att lösa sin situation. Om man känner någon, som känner någon skapas möjligheter och vägar framåt för den enskilda individen via det ”förtroendeband” som då kan föras vidare. Man skulle kunna förklara det som att man ”går i god för varandra”. Om man leker med tanken att idén har relevans för integration. Skulle inte denna kunna hjälpa oss att suddas ut gränserna mellan olika grupper?

I vår tankegång om socialt kapitals relevans för integration stöter vi snart på Putnams begrepp ”överbryggande socialt kapital”, vilket kort kan förklaras som ”utåtblickande”. Detta i bemärkelsen att man knyter kontakter över gränserna för sin inre sfär eller grupp.

Kan en verksamhet som bygger på frivilliga möten vara en viktig bidragande faktor, en av många nycklar, till rivandet av muren mellan “svenskar” och “invandrare”? Erbjuder denna tanke, människor med olika kulturella bakgrunder, en plattform som ger dem möjlighet att stärka sitt sociala kapital och därigenom få en ökad känsla av tillhörighet/integrering?

1.2. Syfte

Syftet med vår uppsats är att söka svar på frågan:

Kan möten mellan människor från olika kulturer påverka uppbyggnad av ett socialt kapital och på så sätt påverka integrering?

1.3. Frågeställningar

För att försöka förstå mötet mellan människor från skilda kulturer och dess betydelse för integration, vill vi få en bild av:

- *På vilket sätt bidrar mötet mellan människor till uppbyggandet av socialt kapital?*
- *Hur påverkar fenomenet ”överbryggande socialt kapital” integration?*

2. Vidare framställning

Vi belyser i vår metoddel vårt sätt att samla in empiri och bearbeta den. Hur vi har arbetat gemensamt och vad som har varit våra brister och fördelar. Vi för även fram olika etiska resonemang som är viktiga för oss. Vi refererar till böcker relevanta till vår diskussion.

I avsnittet om forskningsperspektiv på integration har vi valt att presentera olika sätt att se på integration. Hur olika forskare har definierat begreppet. Vi har även valt några projekt som belyser socialt kapital och hur uppbyggandet av detta kan påverka möten och samarbeten.

Därefter följer en teoridel där vi förklarar socialt kapital på ett mer ingående sätt utifrån Putnam och Bourdieus definitioner och därpå diskuterar begreppets relevans för integration.

Analysavsnittet börjar med en presentation av våra intervjupersoner så att läsaren kan förstå lite av intervjupersonens bakgrund. Efter presentationen följer en del där vi sammankopplar vår empiri med teorin. Vi tar upp hur intervjupersonerna känner, hur deras syn på människor har förändrats och hur det kan sammanlänkas med teoretikers olika tankar kring socialt kapital.

Slutligen kommer en avslutande diskussion där vi mer ingående tittar på vad socialt kapital kan ha för effekter på integration. Ser mer utanför ramarna på vad det kan ha för konsekvenser på längre sikt och hur vi som människor kan påverka.

3. Metod

Vi insåg när vi började söka information att begreppen ”integration” och ”socialt kapital” är väldigt omdiskuterade och svårdefinierade, något som gjort snävningen av arbetet till en utmaning.

I uppsatsarbetets början bestämde vi oss för att vi ville undersöka Malmöstads projekt för integration. Dock fick vi veta att de kände att projektet byggde på frivillighet och att det, enligt deras sätt att se på det, skulle inkräkta på deras privatliv om vi skulle intervjua dem, så de avböjde. Vi sökte oss då vidare till två städer i Skåne, en mellanstor stad (ca 100 000 inv.) och en liten (ca 20 000 inv.), där vi fann personer öppna för att låta sig intervjuas.

3.1. Kvalitativ intervju

Då vi var intresserade av människors unika upplevelser på ett djupare plan lämpade sig inte enkäter som insamlingsteknik av empirin. Vi valde därför intervjuer. Enligt Karin Widerberg (2002) använder man sig, i intervjun, av det direkta mötet mellan forskare och intervjuperson och det unika samtal som uppstår just i denna kontext. Det som utmärker en kvalitativ intervju är att man följer upp de delar av intervjupersonens berättelse som kan kasta ljus över personens beskrivning. Detta för att ha möjlighet att ställa följdfrågor om det var något som intresserade oss särskilt mycket.

3.1.1. Semistrukturerad

I syfte att få ut det mesta av intervjuerna ville vi inte styra dem allt för hårt utan använde oss av semistrukturerad teknik, dvs. några styrande frågor men med rum för IP att prata om det hon tycker är viktig samt rum för oss att ställa relevanta följdfrågor. Denscombe (2000) menar att den semistrukturerade tekniken främst betecknas av att den intervjuade ges goda möjligheter att utveckla sina tankar, idéer och kan tala mer utförligt om det ämne som intresserar intervjuaren. Svaren är öppna och betoningen ligger på intervjupersonen som utvecklar sina synpunkter.

Vi valde denna teknik framför den strukturerade eller ostrukturerade tekniken eftersom vi hade en idé om vad vi ville studera, samtidigt som vi ville kunna bli

övertäckade. Vi utarbetade en intervjuguide (se bilaga 1), enligt den semistrukturerade tekniken, som vi sedan använde som stomme vid intervjuerna.

3.2. Urval

Det urval vi gjorde var personer etablerade i det svenska samhället och personer med invandrarbakgrund som under en tid hade haft kontakt med någon från en annan kultur; personer som självmant varit med i något projekt eller någon verksamhet som erbjuder en plattform med en neutral och trygg träffpunkt. Vår önskan var att de skulle ha träffat sin "kontakt" några gånger och ha hunnit fundera kring hur relationen, och/eller upplägget, påverkat dem.

Vi insåg att det var svårare att hitta personer som ville ställa upp för intervju än vad vi först trodde. Dock lättade det något när vi använde oss av, och refererade till, personer inom vårt eget kontaktnät. Vårt sikte var inställt på 8-10 intervjuer, men vi fick bara ihop 6 st. Vi inser att det är i minsta laget med 6 intervjuer men då vi hade svårigheter med att hitta informanter till insamlingen av vår empiri, vilken drog ut rejält på tiden, tycker vi detta är tillräckligt för att få en god överblick över det vi vill ha fram.

Utan medvetet val blev resultatet att alla våra IP var kvinnor, tre som anses etablerade i det svenska samhället och tre personer med invandrarbakgrund. Vi hade en sjunde intervju inbokad med en man som anses etablerad i det svenska samhället men vi insåg snart att på grund av tidsbrist ville vi inte dra in fler olika faktorer utan hålla vid det jämna antalet vi nu hade. Detta har medfört att vi fått den kvinnliga sidan av problemet.

Alla kvinnorna har högre utbildning av något slag, de är allt från ensamstående till gifta med många barn. De var mellan 30-60 år gamla. Vi hade valt att sätta en undre gräns på 18 år då man vid intervjusituationer med yngre IP än så, måste man ha tillåtelse från föräldrar vid intervjuer. Någon övre gräns ansåg vi inte vara nödvändig.

3.3. Etiska aspekter

De etiska aspekterna var väldigt viktiga för oss att arbeta efter, då våra frågor rör sig inom ett område som kan anses känsligt av en del. Vi författade därför ett brev där vi relativt detaljerat beskrev vad vi gjorde och vem vi är. Vi skrev all information vi ansåg kunde vara nödvändig inför en intervju, samt våra kontaktuppgifter ifall de önskade kontakta oss (se bilaga 2). Vi har i efterhand insett att brevet kan ha framkommit som mer formellt även om vår intention snarare var att tona ner situationen. Kanske har brevet, vilket hade syftet att avdramatisera ett ämne som kan anses känsligt, således motverkat sitt eget syfte. De tillfrågade kan ha uppfattat förfrågan som någon form av ”kartläggning”, reagerat med olust och valt att inte ställa upp.

Att vi inte fick ihop fler intervjuer kan bero på många saker men främst kanske att man som invandrare inte vill bli sedd som ett objekt man kan undersöka, utan som en människa.

Vi var medvetna om att det kan komma upp saker i intervjuerna som IP inte vill ska vara offentligt. Därför började vi alla intervjuerna med att informera om att allt de säger kommer anonymiseras och att vi kommer att skriva om allt som skulle kunna identifiera dem. Vi informerade också om att deras intervju inte kommer att publiceras i sin helhet.

3.4. Praktiskt genomförande av intervjuer

Var vi höll våra intervjuer är en faktor som spelar in. Vi valde att utföra dem där IP kände sig mest bekväm. Oftast blev det en avskild plats där man kunde sitta mitt emot varandra runt ett litet bord eller skrivbord. I Karin Widerbergs bok ”Kvalitativ forskning i praktiken” (2002) diskuterar hon mycket om hur man ska välja plats för intervjuer och hur man ska positionera sig jämfört mot IP. Hon säger att det ibland kan det vara bra att inte sitta direkt mitt emot varandra. Man behöver då inte ha ögonkontakt hela tiden. Detta kan vara en sak som underlättades av att vi var två, att både IP och vi kunde skifta ögonkontakt. Vi ser det som att de flesta av våra IP har känt sig trygga nog att prata öppet runt mycket. Vi tänker oss att de har känt sig behagliga nog till mods att självmant, eller med lite hjälp, kunna

utveckla sina svar och förklara saker och ting som spelar roll kring ämnet. Detta har absolut hjälpt oss att skapa en solid bild inför analyserandet av vårt material.

Vi bestämde oss för att dela på uppgiften att föra frågorna i intervjuerna. Då den ena ställde frågor var den andra observatör. Dock var det öppet, även för observatören att hoppa in i samtalet. Vi var väl medvetna om att vi var två och IP en vilket gav oss ett övertag, men valde ändå detta då det kändes nödvändigt för att få fram allt vi ville av intervjun. Det blev dock så att vi under två intervjuer var ensamma; en som Therese utförde och en som Andreas utförde. Detta kan ha bidragit till ändrade förhållande jämfört med de andra intervjuerna

Vi använde en MP3-spelare att spela in intervjuerna med och även detta frågade vi IP i början av intervjuerna om det var ok. Vi förklarade att inspelningarna enbart kom att fungera som våra minnesanteckningar vilka skulle raderas efter arbetets färdigställande. Ingen annan än vi kommer att ta del av dem. Alla IP godkände att vi använde MP3-spelaren.

Eftersom vi hade MP3-spelaren fick vi senare transkribera intervjuerna och detta delade vi upp jämt. Vi anonymiserade dem samtidigt som vi skrev ut dem. Vi gjorde även en paus om IP kom in på ett ämne som inte var alls relevant för vår uppsats. Intervjuerna varade i genomsnitt 45 minuter ibland längre, ibland kortare.

3.5. Bearbetning av insamlat material

Vi bor en bra bit ifrån varandra så i syfte att slippa pendla alltför mycket, valde vi att ha videokonferenser över Internet. Vi fördelade arbetet jämt och granskade det den andra skrev hela tiden. Vi har stöttat varandra när någon kört fast och inte kommit framåt. Vid ett par tillfällen har vi dessutom suttit och arbetat tillsammans.

3.6. Påverkansfaktorer och förförståelse

Vid intervjusituationerna känner vi att det som påverkade oss, kanske mest, var vår egen oerfarenhet. Detta främst i de första av våra intervjuer, men under de sista var vi mer avslappnade och kände att vi var säkra på ett annat sätt. Detta kan ha påverkat våra IP och deras svar.

Påpekas bör att vi, till vårt material, inte har intervjuat vad en del fördomsfullt kanske skulle kalla en ”typisk invandrare” – en person med invandrabakgrund som går på socialbidrag och bor i ett segregerat område i en stor svensk stad. Vi har intervjuat personer med invandrabakgrund med hög utbildning som har byggt upp sitt liv igen från början. Deras ”typiska invandrarsituation” ligger bakom dem, vilket vi snarare ser som en styrka i vårt arbete eftersom det är deras upplevda erfarenheter vi önskar ta del av.

Att vi båda två är svenskar och ser svenska ut kan påverka hur intervjuerna gick. Det kan vara så att de personer med invandrabakgrund vi intervjuade, kanske skulle ha känt sig mer bekväma om det var någon med invandrabakgrund som intervjuat dem. De hade eventuellt öppnat upp ännu mer, då de kanske känt samhörighet på ett annat sätt. Samtidigt kan det också vara precis tvärtom. Att de berättar ännu mer öppet för oss med syftet att vi säkert ska förstå. Eftersom det handlar om ett möte mellan två eller flera olika personer finns inga garantier för att mötet och intervjun blir som forskaren tänkt sig. Samma tankar kan eventuellt även appliceras på intervjuerna med de som är etablerade i det svenska samhället.

Den förkunskap/förförståelse som man har när man går in i ett projekt eller börjar arbeta med en uppsats sätter sin prägel på allt man gör. När man arbetar med personer med invandrabakgrund är det viktigt att ha konfronterat alla sina fördomar och sin okunnighet när det gäller andra kulturer och religioner så inget av det påverkar i intervjuandets stund. Vår empiri kommer aldrig att bli fullständigt objektiv, enligt Karin Widerberg (2002) kan kvalitativa intervjuer aldrig bli det. Man tolkar allt utifrån sig själv och denna uppsats är utifrån oss.

3.7. Kritisk granskning av materialet

Den litteratur vi använt oss av, har vi främst funnit i böcker, på Internet och i Statens Offentliga Utredningar (SOU).

I de fall vi studerat sekundära källor har vi så långt det varit möjligt försökt leta oss tillbaka till ursprungskällan. Detta för att i största mån undvika bli färgad av någon annans tolkningar kring berört ämne.

De Internet källor vi använt oss av har enligt vår bedömning varit seriösa välkända hemsidor, exempelvis www.integrationsverket.se

3.7.1. Reliabilitet och validitet

Karin Widerberg (2002) beskriver reliabilitet som objektivitet, i bemärkelsen att upprepade mätningar ger samma resultat. Validitet, menar hon vidare, innebär att man mäter det man avser att mäta.

Reliabiliteten i vårt material skulle kanske kunna kopplas till hur sanningsenliga svar vi fått av våra intervjupersoner och hur öppna de har velat vara mot oss.

Begreppet validitet kanske kan knytas till hur relevanta våra frågor har varit för att påvisa ett fenomen enligt teorin.

Dessa båda begrepp passar dåligt för kvalitativ forskning menar Widerberg, då syftet vid intervjuer inte är att forskaren ska kunna vara utbytbar eller att det redan på förhand står helt klart vad man ska mäta. Dock ser vi en poäng med att kort nämna något om det.

4. Forskningsperspektiv på integration

I invandrarforskning har man använt begreppet integration för att belysa relationer mellan personer med invandrarbakgrund och det nya samhället, en process som leder till att skilda enheter förenas. Integrerade grupper/samhällen bygger på värdegemenskap, sammanhållning, solidaritet och ömsesidiga beroenden (Aytar, 1999).

4.1. Olika perspektiv på integration

Tankar kring vad integrering som process innebär varierar från tid till annan samt person och kontext. Då assimilationstanken varit rådande i Sverige under så lång tid ser vi det som relevant att fördjupa oss i teorier inom detta perspektiv. Detta som underlag för en diskussion kring fenomenet där en jämförelse kan göras gentemot medborgartanken och social integration. Vi tar, i vår studie, avstamp i det sociala integrationsperspektivet vars grundtanke baseras på socialt samspel. Medborgartanken blir relevant för det sociala samspelet via den delaktighetsidé den grundas på.

4.1.1. Integrering via assimilation, enligt Robert Park

I de s.k. ”Race relation cycle”-teorierna är integration och de assimilativa relationerna mellan majoritetssamhället och minoriteter att betrakta som slutet av en social process bestående av flera tidigare stadier. Enligt Robert Parks perspektiv om cykliska etniciteter kan man via ett förklaringschema förstå hur de inter-etniska relationerna utvecklas via successiva etapper. Park presenterar fyra, på varandra, följande faser som förklaring – *kontakt* (första steget efter invandring), *konflikt*, *ackommodering* (kommer som konsekvens av konflikter vilka uppnått någon grad av stabilisering) och *assimilering*. Den sista fasen utgör ett tillstånd i vilket de (tidigare etablerade) differentierade ackommoderingslinjerna, mellan etniska grupper, upplöses. Segregationen, eller den rumsliga etniska koncentrationen, upphävs och övergår till samarbete, gemensam identitet och etnisk solidaritet. Etappförloppet ses mer eller mindre som en ”sociologisk lag”. Detta eftersom det betraktas som oberoende av tid och socialt rum, samt anses vara irreversibelt (SOU 1996:55).

4.1.2. Integrering via assimilation, enligt Milton Gordon

En variation på ”race relations cycle”-tankarna presenteras i Milton Gordons teori, vilken fokuserar på en av Parks faser – assimileringen. Gordon identifierar sju subprocesser av assimileringen vilka leder till fullständig identifiering med majoritetssamhället. Processen tar sin början med *beteendeassimilation*, därefter följer *strukturell assimilation*, *äktenskapsassimilation* och *identifikatorisk assimilation*. De tre övriga stadierna i modellen utgörs av majoritetssamhällets attityder till minoriteten – *frånvaro av fördomar*, *diskriminering* och *konflikter*. Den stegvisa och progressiva processen framställs av Gordon som olika assimilationstyper och bygger på två typer av variabler. Det första steget i modellen (vilket inte behöver följas upp av de efterkommande) har med assimilation av yttre beteende, element av masskulturer osv. att göra. Den andra typen av modellvariabler har att göra med mer informell interaktion med majoritetsbefolkningen och kan nämnas i ordalag som rolltagande, socialisering och (kanske främst) deltagande i sociala relationer. Perspektivet förutsätter att nära sociala relationer mellan minoriteter och majoriteten till sist landar i ett byte av referensgrupp, respektive bortfall av ursprungskulturen (SOU 1996:55).

4.1.3. Integrering via socialt samspel

Ett annat perspektiv är att integration kan uppfattas som ett resultat av *en process genom vilken en individs/grupps handlingar leder till att en annan individ/grupp handlar på ett visst sätt som gynnar invandrarnas deltagande i samhällslivet*. (SOU 1996:55. Sid. 80). Här menar förespråkarna att integrering främst har att göra med sociala relationer och socialt samspel. Detta är ett tillstånd där invandrarna uppnår ett partiellt eller fullständig jämlikhet med infödda individer i termer av deltagande i olika typer av sociala relationer som arbetsliv, boendeförhållande och politik (SOU 1996:55).

4.1.4. Integrering via medborgarskap, enligt T.H. Marshall

Den brittiska sociologen T.H. Marshall menar att det man oftast pratar om som integration, är vanligtvis politisk integration. Begreppet politisk integration kan man sammanlänka med det faktiska medborgarskapet. Marshall menar att medborgarskapet innebär att samhället ansvarar för sina medlemmars civila, politiska och sociala rättigheter som man inom den politiska gemenskapen

uppfattar att alla bör ha. Ett *politiskt integrerat samhälle* känns igen av att alla tar del av de politiska rättigheter och tillgångar som betraktas tillkomma fullvärdiga medlemmar i samhällsgemenskapen. En *politiskt integrerad individ* ser sig själv, och blir sedd av andra, inkluderad i denna politiska gemenskap på lika villkor som andra medborgare. Vilka faktiska politiska rättigheter som ingår i medborgarskapet vid en viss tidpunkt och i en viss politisk gemenskap bestäms således *socialt* (Ds 2004:49).

4.2. Olika delar av integration

Likaväl som man kan se integration ur olika perspektiv, kan man även dela upp fenomenet i olika delar. Delarna, vilka är sammanlänkade i det samhälleliga livet, påverkar olika aspekter av den individuellas vardag. Nedan följer exempel på dessa olika delar.

4.2.1. Arbetsmarknadsintegration

Att förenas på arbetsmarknaden. För den enskilde individen innebär det att ha inkomster och ekonomiska säkerhet genom egen försörjning. I SOU rapporten (2006:14) *Inför arbetsförmedlaren är vi alla lika?* Beskriver man problematiken i dagens arbetsmarknadsintegration. Där står att den svenska arbetsmarknaden är etniskt skiktad. Människor med utländsk bakgrund, menar man, är oftare arbetslösa eller sysselsatta i arbeten under sin formella kompetensnivå.

4.2.2. Integrationspolitik

Innebär politisk delaktighet och även medborgerlig delaktighet. Gunnar Alsmark och Paula Uddman har i sin bok *”Att möta främlingar – vision och vardag”* (1990) skrivit om slutet på 1980-talets omtalade folkomröstning i Sjöbo där två av tre invånare sa nej till ett centralstyrt flyktingmottagande. Boken tar upp motsättningar och den diskussion som fördes under den tiden då Sverige låg i startgroparna till att bli en mångkulturell nation.

Engagemang, mångfald och integration – *Om möjligheter och hinder för politisk jämlikhet* SOU (2004:49) är en rapport som talar om integrationspolitikens vikt för landets demokrati. Här skriver de att samhällsmedlemmarnas politiska engagemang är en fundamental byggsten i varje demokrati. Författarna vill påvisa

hur gällande förhållanden i praktiken kan fungera som svårighet för människor med utländsk bakgrund.

4.2.3. Boendeintegration

Går ut på att bostadsområden är etniskt blandade sociala nätverk. I FoU undersökningen *Somaliska familjer i Stockholm* (1997) diskuterar Laila Niklasson familjernas sociala nätverk och deras tankar kring integration.

4.2.4. Social integration

Vi har valt att fokusera på social integration då vi är intresserade av hur möten människor emellan kan påverka deras uppfattning om varandra och deras kulturer. Social integration innebär att individen i olika miljöer har ett svenskt socialt nätverk. I Aleksandra Ålunds bok *Lilla Juga – etnicitet, familj och kvinnliga nätverk* (1991) skildrar hon kulturmötets innebörd, utmaningar och möjligheter, genom att följa ”jugosvedernas” kulturella resa.

Ålund menar att i integrationsprocessen är en kulturjämförelsereaktion, mot bakgrund av hotbilder och stereotyper om det svenska samhället, inte ovanligt. Föreställningen om den egna kulturens ypperlighet kan förstås som en nödvändig reaktion i underläge. Splittring vid sidan av gemenskap och sammanhållning utgör en central dimension av invandrarskap. Behovet av och längtan efter tillhörighet och sammanhållning präglar i hög grad människor i uppbrott – inte minst migranten – särskilt i begynnande fas av integration med det nya.

I boken *Tusen år av invandring* (Svanberg & Tydén 1998) talar man om etniska grupper som utgör sociala konstruktioner bundna till givna miljöer och de förutsätter också ett nätverk som håller dem samman. Den sociala, kulturella och politiska betydelsen av allierade grupper blir en central del av kulturarvet.

4.3. Integration i dagens Svenska samhälle

Enligt budgetpropositionen för 2007 (Finansdepartementet 2006) är de bästa vägarna till integration arbete och språkkunskaper. Nystartsjobben skall omfatta bl.a. asylsökande som beviljats uppehållstillstånd, kvotflyktingar och dessa gruppers anhöriga under de tre första åren efter att uppehållstillstånd har godkänts.

Språkkunskaper ger en grund för etablering i arbete och samhällsliv. Den viktigaste insatsen för integration är att skapa bättre möjligheter för försörjning och egenmakt för alla genom arbete och företagande.

4.4. Har socialt kapital relevans för integration?

En förutsättning för människor att få inblick i varandras vanor, kultur och vardagsleverne är att de träffas samt är öppna för att ta in och dela med sig av det som är ”deras”. Vår tanke är att en koncentration på verksamheter inriktade mot att höja det sociala kapitalet kan hjälpa till att skapa möjligheter för folk att mötas. Att bistå med en plattform där människor kan ta del av och dela med sig av varandras erfarenheter. Vid en närmare titt på forskning inom området *socialt kapital* fann vi följande projekt och resultat:

4.4.1. Sunnyside Piazza

I slutet av 1990-talet plågades *Sunnyside*-kvarteret i Portland, Oregon (USA) av en mängd olika sociala problem såsom vandalism, brott, droger, nedsmutsning och trafikförseelser. Kvarteret har en population på 6513 personer i 3466 hushåll. En titt på samhällets infrastruktur pekade på att det inte fanns någon plats för folk att träffas på och socialisera med varandra. Fokus låg snarare på effektiva genomfartsleder för bilar, vilket man började misstänka bidrog till ett ökat bilberoende och en ökad isolation bland kvarterets innevånare (Semenza, J C. 2003).

Med start i januari 2001 samlades en grupp av de boende under 9 månaders tid med syftet att hitta vägar att förbättra levnadsstandarderna och samla kraften i samhället. Resultatet blev en gemensam kraftansträngning med syftet att fräscha upp delar av kvarteret. En centralt belägen trafik korsning utsågs till allmän samlingsplats och mitt i korsningen målades en stor solrosblomma (kvarterets symbol). Projektet fortsatte under maj 2002 med ytterligare ansiktslyftning av platsen, då man tillsammans konstruerade en konstvägg med anslagstavla och en sol-driven fontän. Tanken var att samla innevånarna inför det gemensamma målet att ge sitt samhälle en ansiktslyftning samt att sporra folk att leta sig till en gemensam samlingspunkt och där interagera med varandra – att skapa en katalysator åt ”trottoarsamtalet”.

I april 2003 observerades 164 personer, av 507 (32 %) som uppehöll sig på platsen, interagera på olika sätt. Detta jämfört med en annan väggkorsning som ej förbättrats, där 7 % interagerade på motsvarande vis (Ibid.).

En känsla för samhället kunde dokumenteras i en tvärsnittsstudie som genomfördes bland folk inom en radie av två kvarter från *The Sunnyside Piazza* och personer (med liknande demografiska förutsättningar) som bodde i ett närliggande område - kontrollgruppen. Av de 97 intervjuade vid *Piazza*-kvarteret uppgav 65 % att deras område var ett ”utmärkt ställe att bo på”, jämfört med 35 % (52 av 147) inom kontrollgruppen med samma svar (Ibid.).

4.4.2. Power for Health-projekt

Ett annat, förebyggande, forskningsprojekt är *Power for Health* som bygger på samhällelig medverkan och riktar sig mot hälsoskillnader i de Afrikanskamerikanska, och Latinamerikanska samhällena i Multnomah County, Oregon. Projektet, vilket finansierades av ”The Centers for Disease Control and Prevention”, startades 2002 och pågick fortfarande då artikeln skrevs. Projektet grundas på forskning som menar att ett mer ”empowered” och kompetent samhälle, är ett sundare samhälle. Man vill här bygga på existerande socialt kapital för att utöka banden mellan de Afrikanskamerikanska och Latinamerikanska samhällena och öka tillgången till sociala och ekonomiska resurser (Farquhar et al. 2005).

Under projektet valde man att arbeta med fem identitetsenheter: *tre st. Afrikanskamerikanska trosbaserade samfund; Comunidad Cristiana* (en koalition bestående av fem evangeliska församlingar i det Latinamerikanska samhället) och; *ett geografiskt avgränsat samhälle* (bestående av fyra lägenhetskomplex). Varje identitetsenhet innefattade mellan 40-107 medlemmar (Ibid.).

En *Community Health Worker* (s.k. CHW) är en noggrant utvald samhällsmedborgare som tränas för att medverka till en förhöjd hälsa i sitt omgivande samhälle. De CHWs som medverkade i *Power for health*-projektet mottog 80 timmars utbildning för att förstärka sina kunskaper och ledarskapsförmågor i bl.a. lokala politiska frågor, samhällsstyre,

samhällsorganisering och populär utbildning – allt i förhållande till syftet om hälsofrämjande och sjukdomsförhindrande åtgärder. Som ett exempel på vad som gjordes inom projektet kan nämnas att Gonzalo Gonzales (CHWn för Comunidad Cristiana) arbetade i samarbete med pastorer från samverkande kyrkor för att organisera en rad möten med församlingsmedlemmar i syfte att föra en dialog kring hälsobehoven. Inom de ”projekt inom projektet” där medlemmarna, över kulturgränserna, fick samarbeta i grupper mot ett gemensamt mål tänker man sig att det sociala kapitalet förhöjdes. Dock, som tidigare nämnts, skrevs artikeln innan projektet slutförts varför ytterligare forskning inom området är nödvändig (Ibid.).

De ovan nämnda projekten har haft syftet att, via relativt enkla medel, höja det sociala kapitalet på olika ställen och via olika metoder. Man tänker sig att ett ökat socialt kapital borgar för en bättre hälsa hos alla inblandade. Gemensamt för de båda är dock tanken om skapandet av plattformar vilka öppnar för dialoger mellan antingen individer eller grupper. Vår tanke är att projekt likt dessa inte enbart gynnar hälsan, utan kan även verka för en ökad integration. Vi tänker oss att plattformar koncentrerade kring det sociala kapitalet kan hjälpa oss att överbrygga skillnaderna; att erbjuda en plats där man kan lära känna den/det okända.

5. Teori – Socialt kapital

Det råder teoretisk oenighet kring begreppet *socialt kapital*s karaktär och betydelse. I vårt arbete har vi valt att närmare studera två definitioner som skiljer sig något åt och därför kan belysa fenomenet från olika vinklar. Vi ser detta som en hjälp för oss att förstå vårt material bättre, snarare än att jämföra definitionerna i syfte att hitta en ”korrekt” och en ”felaktig”.

5.1. Putnams definition

Den definition av socialt kapital som Putnam använder sig av i sin bok, *Den ensamme bowlaren*, är kanske den mest utbredda och flitigast refererade. Socialt kapital beskrivs här som ”...band mellan individer - sociala nätverk och de normer för ömsesidighet och pålitlighet som uppstår ur dem.” (Putnam, R D. 2000, s.18).

Det sociala kapitalet i Putnams version liknar tankarna om en ”medborgerlig dygd”. Den medborgerliga dygd som han beskriver är dock som mäktigast när den är förankrad i ett tätt nätverk av ömsesidiga sociala relationer. Ett samhälle som består av en mängd dygdiga, men isolerade människor, kan således vara fattigt på socialt kapital. Det sociala kapitalet har både en *individuell* och en *kollektiv* aspekt, i bemärkelsen att det gynnar både samhället och individen. Enskilda individer knyter band som gynnar de egna intressena, samtidigt som samhället i stort gynnas av att enskilda medborgare ingår i sociala nätverk (Putnam, R D. 2000).

5.1.1. Moraliska resurser

Det sociala kapitalet, menar Putnam, utgörs således av ”*moraliska resurser*” (Putnam, R D. 1993. sid. 204) och tre av de viktigaste är:

- Förtroende
- Normer
- Nätverk

De tre påverkar varandra enligt ett cirkelresonemang. Gemensamt för dessa resurser är att de inte minskar vid begagnande, utan snarare ackumuleras ytterligare ju mer de används. Används de inte blir de mindre och urholkas.

Förtroende, som är en nyckelkomponent i det sociala kapitalet, oljar samarbete av olika slag samtidigt som samarbete i sig odlar förtroende. Och vice versa – en misstro sätter käppar i hjulen för ett samarbete vilket i sin tur minskar förtroendet parterna emellan. Ett socialt förtroende i vardagens moderna miljöer kan springa ur de två övriga källorna – *Nätverk* av engagerade medborgare och ömsesidiga *normer* (Ibid.).

Normer skapas samt vidmakthålls av förebilder, socialisering och sanktioner – exempelvis standarden på respektive familjs trädgård i ett litet bostadsområde. Man påverkas av de omkringliggande grannarnas ”standard” (normen) och försöker hålla jämna steg med denna för att inte drabbas av sanktioner, exempelvis uteslutning vid grannskapssammanskomster eller dyl. Normer som stärker det sociala förtroendet bidrar till ett förenklat samarbete (Ibid.).

Den viktigaste normen är ömsesidighet (reciprocitet) och kan delas upp i två stycken: *balanserad* och *generaliserad*. Balanserad reciprocitet råder då varor eller tjänster av liknande värde byts vid samma tidpunkt, exempelvis två arbetskamrater som byter julklappar med varandra. Generaliserad reciprocitet, däremot, är ett löpande bytesförhållande där balansen vid vissa tidpunkter kan vara förskjuten, men med ömsesidiga förväntningar om att balansen återställs i framtiden. Denna norm är starkt produktiv i det sociala kapitalet och, exempelvis, vänskapsförhållande kan nästan alltid sägas följa denna. Cicero har formulerat den generaliserade reciprocitetens norm enligt: ”*Det finns ingen mer oundgängligen nödvändig plikt än att återgälda en vänlighet. Alla misstror den som glömmer en tjänst.*” (Putnam, R D. 1993. sid. 207).

(Putnam, R D. 1993, 2000)

Alla samhällen, menar Putnam, karaktäriseras av formella och informella nätverk där grunden läggs för utbyte och kommunikation. En del nätverk är *horisontella* och för samman människor med likvärdig makt och status. Andra nätverk är framförallt *vertikala* och sammanlänkar ojämlika personer i varierande beroende- och hierarkirelationer (Putnam, R D. 1993).

5.1.2. Sammanbindande och överbryggande socialt kapital

Putnam gör även skillnad mellan, vad han kallar, *sammanbindande* och *överbryggande* socialt kapital. Sammanbindande nätverk utmärks av att de är ”inåtblickande”; att de förstärker gemensamma identiteter och homogena grupper – exempelvis etniska och religiösa grupper. Dessa nätverk består av starka band samt skapar en grund för ömsesidighet och solidaritet mellan medlemmarna i nätverket. Sammanbindande socialt kapital kan erbjuda stort psykologiskt och socialt stöd till medlemmarna (Putnam, R D. 2000).

Överbryggande nätverk karakteriseras istället av ”utåtblickande” och sammanför individer från olika sociala sammanhang. Nätverken, vilka består av svagare band mellan medlemmarna, kan vara väldigt viktiga för att få tillgång till ytterligare möjligheter. Flertalet forskare har fastställt att svagare band till avlägsna bekanta inom andra sociala nätverk kan vara betydelsefullare, för exempelvis en arbetssökande, än starkare band till släktingar och vänner som befinner sig inom samma nätverk. Ett sammanbindande socialt kapital blir en hjälp att klara sig ok, men ett överbryggande socialt kapital blir en hjälp att framgångsrikt komma vidare (Ibid.).

5.2. Bourdieus definition

En annan välkänd teoretiker och sociolog, Pierre Bourdieu, definierar socialt kapital snarare enligt:

... The aggregate of the actual or potential resources which are linked to possessions of durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition – or in other words, to membership in a group – which provides each of its members with the backing of the collectivity-owned capital, a “credential” which entitles them to credit, in the various senses of the world.

(Eriksson, M. 2003. sid. 5)

Enligt Bourdieus definition kan en individs sociala kapital bestå av institutionaliserade nätverk såsom exempelvis klass, parti, familj osv., men kan även utgöras av nätverk som bygger på utbyten av kulturell eller materiell art mellan deltagarna. En enskilds volym av socialt kapital avgörs av hur stort nätverk av relationer denne effektivt kan mobilisera, samt av hur mycket kapital

(kulturellt, symboliskt, ekonomiskt) som respektive deltagare inom nätverket förfogar över. Respektive individ i ett nätverk knyter kontakter och samlar på sig kapital; ekonomiskt, humankapital, kulturellt osv. Dessa kapital blir sedan disponibla, en tillgång, för alla medlemmar inom gruppen att dra fördel av. Som exempel nämner Bourdieu att en högt skattad examen inte alltid garanterar en livsbana präglad av framgång. Det krävs även att stöd från vänner, familj eller andra kan mobiliseras vid behov. Socialt kapital kan således utgöra en förutsättning för att tillgodogöra sig annat, t.ex. ekonomiskt, utbildnings- och/eller kulturellt kapital (Eriksson, M. 2003).

5.2.1. Kunskap och igenkännande – uppbyggnaden av nätverk

Bourdieu förutsätter inte att utbytena i nätverken baseras på ömsesidighet och tillit. Han menar att det är fullt möjligt för en individ att hänvisa till övriga betydelsefulla kontakter, i syfte att få förtroende för sin egen kompetens, och på så sätt använda sig av ett samlat socialt kapital. Detta oavsett om man har ett ömsesidigt tillitsförhållande gentemot den/dem man hänvisar till (Ibid.).

Vidare menar Bourdieu att uppbyggnaden av nätverk och därmed individens sociala kapital inte är något som naturgivet uppstår av sig själv. Nätverken är snarare en produkt av kollektiva eller individuella investeringsstrategier användbara på kort eller lång sikt. Det sammanhållande kittet i nätverken utgörs av utbytena av olika former av kapital, vilka skapar ömsesidig *kunskap* och *igenkännande* (Ibid.).

5.2.2. Samhällsklasser och socialt kapital

Skillnader mellan olika samhällsklasser, spelar enligt Bourdieu, en stor roll då man talar om hur mycket kulturellt och socialt kapital respektive nätverk besitter. Klasser rustade med både ett stort kulturellt och ekonomiskt kapital kan följa ett konsumtionsmönster som borgar för ett stort socialt kapital. Övriga kapital kan således ”växlas in” och, via anseende och respekt bland likasinnade, överföras till formen av ett socialt kapital. Kopplingen mellan klass och kapital av olika former leder till Bourdieus konklusion om att man föds med ett visst ”startkapital” – ekonomiskt, kulturellt och inte minst socialt (Ibid.).

5.3. Det sociala kapitalets effekter

I kölvattnet av ett stort socialt kapital rinner en mängd positiva effekter. Putnam menar att människor med stort socialt kapital blir mindre cyniska och istället mer förstående och toleranta – karaktärsdrag som gynnar hela samhället. Det gör oss människor ”*klokare, friskare, tryggare, rikare och i bättre stånd att styra en rättvis och stabil demokrati.*” (Putnam, R D. 2000. sid. 305) Dock finns det även risker med ett stort socialt kapital enligt Putnams definition. Detta då exempelvis ett starkt sammanbindande kapital, i kombination med frånvaron av överbryggande socialt kapital, kan utgöra en stabil grund för intolerans och fördomar. Man kan då notera en motsatt effekt i form av rasmotsättningar, diskriminering och vidgade klassklyftor.

Vidare bör nämnas att socialt kapital, oerhört värdefullt i ett sammanhang kan betraktas som negativt i ett annat. Exempelvis kan nämnas det sociala kapital som frodas inom maffian, vilket blir en belastning för en medlem som önskar lämna denna (Putnam, R D. 1993, 2000).

Effekterna av socialt kapital har enligt Bourdieu en tydlig maktaspekt. Ett socialt kapital existerar, och för med sig positiva ting, endast då tillgångarna tillskrivs ett visst värde. Med andra ord – ”*Huruvida det sociala kapitalet får positiva eller negativa effekter är alltså beroende av den makt som individens nätverk besitter.*” (Eriksson, M. 2003. sid. 23.)

(Eriksson, M. 2003)

5.4. Vilken relevans har socialt kapital för integration?

Efter att ha studerat två definitioner av detta, samma, teoribegrepp kan vi se möjliga kopplingar intressanta för integration.

Putnams definition koncentreras kring de osynliga band som konstrueras med förtroende som den viktigaste byggstenen mellan individer eller grupper (*mellan respektive noder*). Ett problem med integration är, som tidigare nämnts, de grupperingar som uppkommer – ett ”vi” och ett ”dem”.

Ett möjligt sätt att studera problematiken skulle kunna vara att koncentrera sig på det glapp som uppstått mellan dessa grupperingar. Kan man finna förklaringar

kring detta sammanhang i Putnams tankar om *sammanbindande* och *överbryggande* socialt kapital?

En annan intressant tanke, för oss att titta närmare på, är den roll *normer* spelar för *förtroendet* mellan individer eller grupper, eller kanske snarare kunskapen om gällande normer. Om Putnams tanke är relevant så blir denna kunskap betydelsefull för att kunna dela/få förtroende på en rad olika plan, för att på så sätt åtnjuta det sociala kapitalets effekter. I förlängningen; att känna delaktighet i samhället.

Enligt Bourdieus tankar finns kapitalet i individen eller gruppen (*inom* respektive nod) och kan därför hanteras mer i enlighet med ett traditionellt kapital, i bemärkelsen att det kan "växlas in" i utbyte mot någon annan form av kapital. Kan denna tanke kopplas till varför vissa personer med invandrarbakgrund har lättare att komma in majoritetssamhället än andra – att dessa individer eller grupper "växlar in" andra typer av kapital (exempelvis kulturellt-, human-, osv.) i utbyte mot socialt? Eller vice versa?

Vidare tar Bourdieu upp klass, parti eller kulturellt utbyte som exempel på möjliga "plattformar" för tillgång till socialt kapital, och kopplar där till (byte av) *kunskap* och *igenkännande* inom gruppen som ett sammanhållande kitt. Är kanske gemensamma beröringspunkter en (annan) väg mot att tillhöra konstellationer med tillgång till, bl.a. det sociala kapitalet? Om detta i någon mån skulle stämma, kan man tänka sig att ökad kunskap om, och igenkännande av, "den andra grupperingen" ökar chanserna att minska glappet. Något som i sin tur borde tillåta fler att nyttja de kapitala resurserna, och då kanske även öka dessa.

6. Analys

Efter att ha tittat närmare på de teoretiska utgångspunkter vi önskar beröra skulle vi nu vilja presentera delarna av vårt material, vilka vi anser är relevanta för vår studie. Först vill vi dock genomföra en kort presentation, en bild, av de personer vi intervjuat. Personliga fakta har hos dessa förändrats i viss grad. Detta för att försäkra de intervjuade deras anonymitet.

6.1. Presentation av intervjupersoner

IP 1

Kvinna över 50 år som har jobbat inom utbildningsområdet i hemlandet, nu är hon pensionerad. Kom till Sverige med sin man för ca 6 år sedan, är ursprungligen från en annan del av västvärlden. Har inga barn eller annan familj i Sverige. Maken var från främre orienten och de hade bott i många av länderna i det området. De hade även rest mycket tillsammans. Maken gick bort för lite mer än 1 år sedan. IP bor nu i medelstor stad i Skåne. Tidigare hade hon inte så många kontakter eller vänner i Sverige och dessutom svårt för språket. Hon ville träffa någon som var etablerad i det svenska samhället och även kunde hennes språk.

IP 2

Kvinna över 30 år jobbar som rådgivare. Hon har sambo men inga barn. Hon är från Sverige men har bott, studerat och jobbat mycket utomlands både i Öst- och Västländer. Bor numera i en medelstor stad i Skåne. Hon har tidigare erfarenheter från frivilligorganisationer där man arbetar med kulturmöten. Dessutom tycker hon det är väldigt spännande att träffa folk från andra länder.

IP 3

Kvinna över 40 år, jobbar som projektledare. Hon har tre barn, är gift och kommer ursprungligen från Sverige. Bor i en medelstor stad i Skåne. Tidigare hade hon inga vänner med utländsk bakgrund och hade dessutom identifierat fördomar hos sig själv. Dessa ville hon utmana och sökte därför en invandrarkontakt. Samtidigt kände hon att hon ville göra en samhällsinsats.

IP 4

Kvinna över 30 år från området kring forna Jugoslavien. Tidigare utbildad inom textilbranschen. Jobbar numera inom skolan i Sverige och bor i en liten stad i Skåne med två barn och make. Under första tiden i Sverige möttes hon av stort motstånd från svenskar. I syfte att lära känna det nya samhället, och dess medborgare, deltog hon i en sammanslutning som välkomnade både svenskar och invandrare.

IP 5

Kvinna över 30 år jobbar nu som lärare i Sverige, men är utbildad jurist i hemlandet – området kring forna Jugoslavien. Har 2 barn och man. Hon har rest mycket och även jobbat med olika kulturer i hemlandet. Bor numera i liten stad i Skåne. Även hon deltog i sammanslutningen som välkomnade både svenska och invandrare.

IP 6

Kvinna över 50 år. Ursprungligen från ett annat land i västvärlden. Hon har bott över 20 år i Sverige och är väl etablerad i samhället. Hon är gift och har två barn, samt arbetar som lärare i grundskolan. Hon sökte sig till verksamheten med förhoppningen om att träffa en ny vän. Tidigare har hon varit aktiv inom föreningar med koppling till integration.

6.2. Ett ökat socialt kapital?

De flesta intervjupersonerna säger att ju mer kunskap de har fått, desto mer förståelse har man. Kunskapen har medfört en känsla av ökad tolerans och ett öppnare sinne, menar dessa. De svenska intervjupersonerna talar om hur relationerna har utvecklat deras syn på människor, utmanat deras fördomar och lärt dem mycket nytt. De båda Intervjupersonerna från forna Jugoslavien talar om hur relationen med en etablerad kontakt i Sverige har gjort att de känner tillhörighet och större tillit till samhället.

De informella band som skapas via, exempelvis vänskapsrelationer, kan enligt Putnam anses utgöra en viktig ingrediens mot ett bredare samhällsengagemang och i förlängningen en större tillit till samhället i stort. I situationen där den

nyinflyttade får kontakt med en granne och där de tillsammans tar kontakt med andra grannar i samma område, ackumuleras det sociala kapitalet. Om tillfredsställelsen är tillräcklig kan detta räcka för att avsevärt höja levnadsförhållandena för alla de boende inom detta område eller samhälle. Enligt Putnams tankar rinner det en mängd positiva effekter i det sociala kapitalets bakvatten. Ett ökat socialt kapital hos människor leder, enligt honom, till att dessa blir mindre cyniska och istället mer toleranta och förstående – att människor blir friskare, tryggare och klokare (Putnam, R D. 2000).

Något vi noterade var att våra intervjupersoner har rest mycket och kommit i kontakt med olika kulturer tidigare i sitt liv. IP 2 förklarade det ungefär som att denna form av möte kan vara ett alternativ till att resa. Alla intervjupersonerna tyckte det kändes bra att dela med sig av sin kultur. IP 4 och IP 5 var med om ett öppet hus när de var nyankomna för att visa samhället ”*vad de var för några*”. Även om religion är en uppenbar skillnad i många fall säger sig ingen ha känt att det har kommit emellan, utan snarare tvärtom då man har något att prata om och diskutera. Många vill dessutom förklara och försöka få andra att förstå.

Enligt Bourdieus (Eriksson M. 2003) definition kan en individs sociala kapital bestå av institutionaliserade nätverk såsom exempelvis klass, parti, familj osv., men kan även utgöras av nätverk som bygger på utbyten av kulturell eller materiell art mellan deltagarna. Respektive individ i ett nätverk knyter kontakter och samlar på sig kapital; ekonomiskt, humankapital, kulturellt osv. Dessa kapital blir sedan disponibla, en tillgång, för alla medlemmar inom gruppen att dra fördel av. Socialt kapital kan således utgöra en förutsättning för att tillgodogöra sig annat, t.ex. ekonomiskt, utbildnings- och/eller kulturellt kapital.

6.3. Moraliska resurser

IP 2, IP 4 och IP 5 tar upp hur oskrivna regler och normer gör det svårt för personer med invandrarbakgrund att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Hur man som arbetstagare förväntas agera är ofta outtalat, menar man. Vid avsaknad av kontakt med representanter från majoritetskulturen ges man små möjligheter att lära sig dessa normer. Man saknar helt enkelt kunskaper om hur man ”för sig” inom det svenska arbetslivet. Man har kanske inte kunskap om hur

man skriver ett CV, hur man betar sig vid en intervjusituation eller huruvida man ska ta egna initiativ eller ej osv.

IP 4 berättar om att hon, efter att ha haft ett vikariat på en skola, lättare fick andra arbeten. Folk visste vem hon var och de kunde rekommendera henne till andra. Det förtroende hon samlat på sig vid dessa övriga arbeten tycks, enligt henne själv, dessutom ha följt med och underlättat för henne när hon numera har ett eget företag. Exempelvis är en del av hennes kunder föräldrar till barn, vilka hon tidigare var lärarinna åt.

Enligt Putnam (2003) är det, för att inte drabbas av sanktioner, viktigt att följa de normer som finns i det omgivande samhället. Om man inte följer dessa oskrivna regler kan man, inom i detta fall arbetslivet, drabbas av sanktioner som innebär att man inte får något arbete. Dessutom påverkar normerna (eller förmågan att följa dessa) det förtroende som enligt Putnam utgör den viktigaste delen i det sociala kapitalet. Ett förtroende som blir viktigt, inte minst på arbetsmarknaden där referenser oftast krävs.

6.3.1. Förtroende

Som vi ser det är det viktigt när man invandrat till ett nytt land att man kan leva sitt liv där och få det att fungera på ett tillfredställande sätt. I dagens samhälle innefattar det arbete, bostad, sammanslutningar mm. Samhällen består av osynliga regler, värderingar och normer som berör alla ovan nämnda områden och det är därför viktigt att förstå och kunna dem för att ha möjlighet att leva enligt dem. Kunskapen som gör att man kan leva enligt en annans kulturs normer och värderingar är enligt Putnam (Ibid.) en förutsättning för att vinna förtroende. Förtroende är enligt honom ett nyckelbegrepp inom det sociala kapitalet.

6.3.2. Normer

Att inte leva efter majoritetssamhällets oskrivna regler kan leda till sanktioner tex. utfrysning. I en intervju framgick det att i början av IP 4s relation med en svensk familj hjälpte de henne mycket med både det nya språket och frågor hon hade om beteende som var annorlunda från vad hon var van vid. Hon har också alltid kunnat ringa och fråga sin svenska kontaktfamilj om det var något hon inte visste

eller inte förstod om det svenska samhället. IP 4 var ofta inbjuden på stora fester hos sin svenska kontaktfamilj och därigenom kunde hon observera och lära sig majoritetssamhällets beteendemönster.

6.3.3. Nätverk

Om man inte får någon kontakt med majoritetskulturen så blir det svårt att lära sig om den. Om det finns ett lågt intresse för svenskarna att släppa in folk så försämras chansen att få ett socialt kontaktnät. Även på andra hållet, om intresse saknas från invandrarnas sida. IP 1, IP 4 och IP 5 understryker hur viktigt det är att, gärna så tidigt som möjligt, få kontakt med personer i majoritetssamhället för att kunna ha en relation på vardagligt manér. IP 5 är dessutom engagerad inom politiken och arbetar själv för att alla nyankomna ska få en svensk kontaktperson.

6.4. Sammanbindande och överbryggande socialt kapital

IP 4 berättar om hur hon lär känna sina svenska kontakter och hur de till en början bjuder in varandra till firande av födelsedagar och liknande. Till en början känner hon att hon ”*inte hör till*” då språket fortfarande är ett stort hinder. Med hjälp av sina kontakter blir språket allt bättre och hon börjar känna sig mer och mer bekväm vid de olika sammankomsterna. Så småningom lär hon även känna, och blir bekant med, sina kontacters vänner. En liknande utveckling sker åt andra hållet, då hennes svenska kontakter lär känna och blir bekanta med hennes familj och vänner.

Putnam (Ibid.) menar att *överbryggande* nätverk karakteriseras av ”utåtblickande”. Fenomenet sammanför individer från olika sociala sammanhang och för med sig nätverk bestående av svagare band mellan medlemmarna. Dessa nätverk kan vara väldigt viktiga för att få tillgång till ytterligare möjligheter utanför individens omedelbara sfär.

IP 4 och IP 5 har fått en så nära relation med sina svenska kontakter att de numera ser varandra som familj. Dessa intervjupersoner och deras kontakter har bildat storfamiljer kanske som en ersättning för storfamiljen de hade i hemlandet. En intervjuperson säger att hennes svenska kontakt kallar henne ”sin dotter” och intervjupersonens barn för sina barnbarn, även om den svenska kontakten har

egna barnbarn i skrivandets stund. Vid ett tillfälle sker en tragisk bortgång inom IP 4:s familj. Hennes kontaktpersoner hanterar situationen på ett sätt som får henne att förstå, att de lärt sig hur man hanterar en sådan situation inom hennes kultur.

Enligt Putnam, utmärks *sammanbindande* nätverk av att de är ”inåtblickande”; att de förstärker gemensamma identiteter och homogena grupper – exempelvis etniska och religiösa grupper. Dessa nätverk består av starka band samt skapar en grund för ömsesidighet och solidaritet mellan medlemmarna i nätverket.

Via analysen av vårt material kan vi tolka det som att alla våra IP började med att skapa ett överbyggande socialt kapital enligt Putnams definition. En del av dessa relationer övergick snart mot ett sammanbindande socialt kapital. Det överbyggande kapitalet skapas enligt honom när man sträcker sig utanför den egna gruppen, då man söker kontakter som ligger utanför sin omedelbara sfär. Som tidigare nämnts är det en viktig del i att nå framgång för att komma vidare på olika områden i livet, exempelvis för att få ett arbete osv.

De intervjupersoner vars relationer gått över från att vara överbyggande till att sakta men säkert bli sammanbindande har utvecklat nära vänskapsrelationer. Tillsammans ingår de således i ett tätare nätverk vilket, enligt Putnam, erbjuder stort socialt och psykiskt stöd. De sammanbindande nätverken är viktiga för personers allmänna välbefinnande. Dock krävs det en balans mellan sammanbindande och överbyggande för att motverka uppkomsten av intolerans eller liknande negativa effekter.

6.5. Kunskap och igenkännande

En tydlig koppling till Bourdieus (Eriksson M. 2003) tankar om kunskap och igenkännande fann vi vid en av våra intervjuer. IP 5 menade att hon gjorde ett medvetet val att umgås med (eller leta sig till) högutbildade, likt henne själv. Detta eftersom hon kände sig mer hemma och säkrare i dessa kretsar. Hon ville tillhöra nätverk som hon känner igen och har kunskap om från sitt hemland.

Bourdieu menar att uppbyggnaden av nätverk och därmed individens sociala kapital inte är något som naturgivet uppstår av sig själv. Nätverken är snarare en produkt av kollektiva eller individuella investeringsstrategier användbara på kort eller lång sikt. Det sammanhållande kittet i nätverken utgörs av utbytena av olika former av kapital, vilka skapar ömsesidig *kunskap* och *igenkännande*.

6.6. Samhällsklasser

Vi tycker oss kunna urskilja att alla våra intervjupersoner befinner sig i relativt lika samhällsklasser. De har alla hög utbildning, dvs. universitetsnivå. De med invandrabakgrund, med undantag av en IP, har dubbla då de har en från hemlandet och en i Sverige. Deras intressen är förhållandevis lika och deras familjesituationer ser även de tämligen lika ut.

Bourdieu hävdar att man föds in i en samhällsklass och att man därigenom ärver sina föräldrars status och klass – att man föds med ett visst startkapital som inkluderar ekonomiskt, kulturellt och inte minst socialt kapital. De olika kapitalen kan, enligt honom, ”växlas in” mot andra kapital. Exempelvis kan man via ett stort kulturellt kapital, inom nätverk där detta värderas, skaffa sig anseende och respekt som medför ett ökat socialt kapital.

En möjlig koppling till Bourdieus tankar gällande klass, socialt kapital och ”valuta-tanken” skulle vi kanske kunna finna i ett par av våra intervjupersoners uttalanden. IP 4 berättar hur hon och hennes kontaktpersoner har liknande värderingar och hur de låter varandra få inblick i respektive kulturer. Vid ett tillfälle noterar hon att kontaktpersonerna har tagit till sig, och anammar ett beteende som är att betrakta som hämtat från hennes kultur. IP 5 berättar hur hon, medvetet, väljer vem hon ska umgås med. Vidare talar IP 3 om hur hon, även om hon och hennes kontaktperson lever vida skiljda liv, känner stor respekt för dennes förmåga att hantera saker och dennes oerhörda allmänna begåvning, inte minst inom svenska språket.

Vår tanke är att IP 4 uttrycker någon form av utbyte som har ett värde för hennes kontakter – kulturellt kapital (!?). IP 5 uttrycker en vilja att träffa kontakter vars resurser har ett värde för henne och IP 3 nämner en sak som hon ser som värdefullt hos hennes kontaktperson.

7. Diskussion

Under arbetets gång har många tankar och funderingar kring ämnet satts igång. Vår utgångspunkt stammar från en nyfikenhet att få en bild av:

- *På vilket sätt mötet mellan människor bidrar till uppbyggandet av socialt kapital, samt*
- *hur fenomenet ”överbryggande socialt kapital” påverkar integration.*

7.1. Ökat socialt kapital?

7.1.1. Enligt Putnams definition

Genom våra intervjuer har det framkommit att flertalet IP menar att de har, tack vare mötet med folk från andra kulturer, fått en ökad kunskap om respektives situation. ”Personer etablerade i det svenska samhället” menar bl.a. att erfarenheten har gett dem mycket ny kunskap samt fungerat som en utmaning mot deras egna fördomar. Samtidigt har mötena medfört att ”invandrarna” överlag har fått en ökad känsla av tillhörighet och generell tillit till samhället. I analysen har vi kopplat dessa resultat till Putnams teori om det sociala kapitalet. Enligt hans tankar uppstår detta kapital i formen av osynliga band mellan de personer, eller grupper, som odlar förtroende gentemot varandra. Genom att få inblick i en annan människas liv ges man möjlighet att få ny kunskap samt matcha denna lärdom mot de, kanske löst baserade, föreställningar man tidigare haft och därigenom få ökad förståelse för andra. Vid analyserandet av våra intervjuer framgick det, om man utgår från Putnams teori, att samtliga IP har utökat sitt sociala kapital.

7.1.2. Enligt Bourdieus definition

Bourdieu däremot menar att det inte behöver finnas ett starkt förtroende mellan parterna för att bygga upp ett socialt kapital. Det är viktigare med ett utbyte av olika sorters kapital och att alla kan ta del av fördelarna av de samlade kapitalen. Våra intervjupersoner säger sig tycka det är skönt att få dela med sig av den egna kulturen och att få prata om och få andra att förstå olika aspekter av den. Två av våra intervjupersoner deltog i Öppet hus aktiviteter när de var nyanlända till Sverige. Deras anledning var att få visa samhället vem de var. De säger att det är lätt att vara rädd för det man inte vet något om.

7.1.3. Konklusion

Huruvida möten mellan olika personer kan påverka integration kan diskuteras från många olika vinklar och vrår. Det vi har kommit fram till under våra intervjuer är att ingen går ur ett möte opåverkad. Våra 6 intervjupersoner gick in i situationen med öppet sinne och har ökat sitt sociala nätverk och sin förståelse för andra människor. Utgår man från både Bourdieu och Putnam har de även ökat sitt sociala kapital.

7.2. Konklusion om hur socialt kapital påverkar integration

Med vår nyvunna kunskap tycker vi det är tydligt att socialt kapital har relevans för integration. Våra intervjupersoner har alla fått ett ökat socialt kapital enligt våra valda teoretikers definition av begreppet. Vår tanke är att det framförallt är det överbryggande sociala kapitalet som främjar integration.

Då man kommer till ett annat land och eventuellt har fått lämna mycket bakom sig, kanske man har en känsla av att allt man har kvar är sina kulturella värderingar, sin religion eller familj. Kanske har man en hög utbildning som inte värderas på samma sätt i det nya värdlandet. Vår tanke är att man hindras från att använda sig av de resurser man har, då man saknar det sociala kapitalet på sitt nya geografiska område. Det blir då väldigt svårt att utnyttja de andra kapitalen såsom kulturellt, humant osv. Att flytta till ett nytt land och förstå majoritetssamhällets sätt att leva är en process och om man saknar kontakt med representanter från detta nya samhälle blir det svårt att lära sig dess normer, värderingar och oskrivna regler.

Enligt detta scenario tänker vi oss att, inte minst, det överbryggande sociala kapitalet kan spela en avgörande roll för personer som befinner sig i en installationsprocess. Vi tänker oss att "överbryggande" skvallrar om en förbindelse mellan "vi" och "dem". En brygga över glappet som skiljer dessa åt. För människor som befinner sig i en "installationsprocess" kan denna form av kapital därför vara oerhört viktigt för att ges möjlighet att *hitta en ingång till majoritetssamhället*. Att finna en kontakt med vilken, eller vilka, man kan dela förtroende. Ett förtroende som, likt ringar på vattnet, sedan kan transporteras

vidare till andra människor i samhället och kanske bidra till en allmänt ökad kunskap, förståelse och nyfikenhet.

Vi menar att överbyggande kapital blir viktigt för alla människor i ett samhälle, ur ett integrationsperspektiv. Vår tanke är att en koncentrerad mot enbart ett sammanbindande socialt kapital riskerar att vidga glappet mellan "vi" och "dem", varför vi ser det överbyggande som en vital ingrediens. Överbyggande och sammanbindande socialt kapital fungerar som varandras motvikter, och en balans mellan de båda är eftersträvansvärt för att uppnå en allmän och generell tillfredsställelse.

7.3. Hur kan man då förbättra integrationen med hjälp av dessa resultat/tankar?

Alla som bor i Sverige ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Samhällets gemenskap ska ha mångfalden som grund och samhällsutvecklingen ska präglas av respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar. Integrationspolitikens mål är mål som gäller hela samhället. Statens ansvar inom integrationspolitiken är att definiera dessa mål inom olika samhällsområden. Staten ska också stå för insatser som ger förutsättningar för individens delaktighet. Politiken involverar och kräver engagemang från olika samhällsaktörer inom flera olika sektorer. Möjligheterna att göra insatser för integrationen som verkligen förändrar vardagen för enskilda finns hos skolor, företag, organisationer, föreningar, kommuner, myndigheter – och inte minst hos engagerade människor och eldsjälarna. Integration är Integrationsverkets uppdrag, men allas ansvar.

(integrationsverkets hemsida)

Vår tanke, liksom integrationsverkets, är att integration är en process som alla deltar i och därför även har ansvar för. Vi tänker oss en process som enbart fungerar tillfredsställande då den rör sig ifrån båda hållen (vi och dem). Vår övertygelse är att det finns väldigt många nyfikna människor som gärna vill lära sig om andra kulturer, men att det inte finns så många forum för dessa att vända sig till. Det arbete vi därför tänker oss att den statliga apparaten i stor utsträckning kan bidra med, är ett tillhandahållande av plattformar för möten mellan människor – personer med invandrarbakgrund som svenskar. Att arbeta för en förenkling av dessa möten.

Under arbetets gång har vi lärt oss mycket om likheter och skillnader mellan svenskar och invandrare, och vi tror absolut att tanken om det sociala kapitalets relevans för integration kan vara värd att ta på allvar.

8. Källförteckning

8.1. Böcker

Alsmark, Gunnar; Uddman, Paula (1990) *"Att möta främlingar – vision och vardag" cesic studies in international conflict 3*. Lund: Studentlitteratur.

Aytar, Osman (1999) *Integration i mångfald*. Bromma: Jina Nu förlag.

Denscombe, Martyn (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, Malin (2003) *Socialt kapital; Teori, begrepp och mätning – en kunskapsöversikt med fokus på folkhälsa*. Umeå: Cerum Working paper 60:2003.

Niklasson, Laila (1997) *Somaliska familjer i Stockholm – en undersökning av somaliska familjers nätverk och integration*. (FoU) 1997:20. Stockholm: Forsknings Och Utvecklingsenheten.

Putnam, Robert D (1993) *Den fungerande demokratin – Medborgarandans rötter I Italien*. Stockholm: SNS Förlag.

Putnam, Robert D (2000) *Den ensamme bowlaren – den amerikanske medborgarandans upplösning och förnyelse*. Stockholm: SNS Förlag.

Svanberg, Ingvar; Tydén, Mattias (1992) *Tusen år av invandring – en svensk kulturhistoria*. Stockholm: Gidlunds bokförlag.

Widerberg, Karin (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*, Lund: studentlitteratur.

Ålund, Alksandra (1991) *Lilla juga – etnicitet, familj och kvinnliga nätverk*. Stockholm: Carlssons bokförlag.

8.2. Tidskriftsartiklar

Farquhar et al. (2005) *Building on Leadership and Social Capital to Create Change in 2 Urban Communities*. American Journal of Public Health, April, Vol. 95, No. 4. Sid. 596-601

Semenza, J C (2003) *The Intersection of Urban Planning, Art, and public Health: The Sunnyside Piazza*. American Journal of Public Health, September, Vol. 93, No. 9, Sid. 1439-1441.

8.3. Internetkällor

Finansdepartementet (2006), *Budgetpropositionen för 2007*, (Prop. 2006/07:1). <<http://www.regeringen.se>> (2006 – 12 – 02).

Integrationsverket, (2006) ”Definition av begreppet integration” (elektronisk) Integrationsverkets officiella hemsida <<http://www.integrationsverket.se>> (2006–12–05).

Integrationsverket, (2006) ”Integrationspolitik” (elektronisk) Integrationsverkets officiella hemsida <<http://www.integrationsverket.se>>(2006–12–05)

Sverige mot rasism, (2006) ”Definition av begreppet integration” (elektronisk), Sverige mot rasisms officiella hemsida <<http://www.sverigemotrasism.nu>> (2006 – 12 – 05).

8.4. Offentliga utredningar

SOU 1996:55. *Vägar in i Sverige*. Bilaga till Invandrapolitiska kommitténs slutbetänkande. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

Ds 2004:49. *Föreningsliv, makt och integration*. En sammanställning från Intergrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram. Stockholm: Integrations- och Jämställdhetsdepartementet.

SOU 2004:49. *Engagemang, mångfald och integration – Om möjligheter och hinder för politisk jämlikhet*. En sammanställning från Intergrationspolitiska maktutredningen. Stockholm: Integrations- och Jämställdhetsdepartementet.

Ds 2006:14. *Inför arbetsförmedlaren är vi alla lika?* En sammanställning från Intergrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram. Stockholm: Integrations- och Jämställdhetsdepartementet.

Bilaga 1

Intervjuguide – tematiserad semistrukturerad

Tema: Respektive informants syn på hur verksamheten X påverkar(/t) dem.

Ålder?

Kön?

Utbildning?

Sysselsättning?

Barn?

Ursprung?

1. Vad gjorde att du sökte dig till verksamheten?
2. Har du lärt känna någon ny person via verksamheten?
3. Hur känns det att vara delaktig i verksamheten?
4. Vad betyder kultur för dig?
5. Har det påverkat dig att ha en vän från en annan kultur?
 - a. Hur då? Förklara vidare...
6. Hur är det att dela med sig av sin egen kultur?
 - a. Hur gör man för att visa någon vad som är särskilt för sin kultur?
7. Har verksamheten medfört att det är lättare eller svårare att ta kontakt med människor från andra kulturer?
 - a. Vad tror du det beror på?
8. Har du breddat ditt kontaktnät genom att vara med i verksamheten?
 - a. Har du träffat fler nya kontakter genom din första kontakt?
9. Känner du mer trygghet/tillit/tilltro till samhället och människor rent generellt jämfört med innan du började delta i verksamheten?
10. Vad definierar du som svenskt?
11. Känner du dig hemmastadd i det svenska samhället?
 - a. Vad är det som gör det?
12. Ser du annorlunda på saker nu sen du gick med i verksamheten?
 - a. Vilka saker ser du annorlunda på?
 - b. På vilket sätt ser du annorlunda på detta?
13. Har du fått ut något av verksamheten som du inte alls hade räknat med?

Bilaga 2

Hej!

Vi är två studenter vid namn Therése Sjunnesson och Andreas Göransson. För tillfället läser vi en kurs som heter "Socialt arbete med inriktning mot kulturmöte och integration". Kursen ingår i Socionomutbildningen vid Lunds universitet och vi har precis påbörjat ett delmoment som utgörs av en uppsats på C-nivå.

Vår önskan, i arbetet med denna uppsats, är att få möjlighet att sätta oss in i vad X:s verksamhet medför för er som medverkar i det. En av våra tankar är att denna verksamhet utgör del i ett nytt integrationstänkande för Sverige, varför det skulle vara oerhört spännande att få ta del av era upplevelser kring ämnet - vad ni upplever att ni får ut av det, helt enkelt.

Vår förhoppning är att få möjlighet att intervjua ca 8-10 personer av er som varit med i verksamheten ett litet tag. Kanske har ni hunnit fundera lite kring era egna erfarenheter och upplevelser?

Rent praktiskt tänker vi att intervjun tar ca 30 min till en timme. När intervjun genomförs och var är helt upp till er, vi anpassar oss. Vi utför gärna intervjun tillsammans, men om ni helst ser att enbart en av oss genomför intervjun så blir det så.

Ni som blir intervjuade kommer att vara fullständigt anonyma i vårt arbete och ni kan när som helst hoppa av om ni senare skulle ångra er medverkan.

Vår förhoppning är att vi, av praktiska skäl, tillåts använda hjälpmedel för att spela in ljudet vid intervjun. Men, åter igen, om ni inte vill detta så blir det enligt er önskan. Inspelningarna kommer att förstöras efter att vi använt dem.

Vår uppsats ska, enligt schemat, vara klar runt mitten av januari 2007. Det färdiga arbetet kommer sedan att läggas ut på Internet och alla ni som medverkar kommer självklart att få ta del av detta. Då vår tid med denna uppsats är ganska knapp ser vi gärna att intervjuerna genomförs relativt snart.

Om ni bestämmer er för att hjälpa oss med detta, eller har funderingar som inte besvaras i detta brev, är ni varmt välkomna att höra av er till någon av oss på...

Therése Sjunnesson

Tel: xxx-xxxxxx

e-post: xxxxx@xxx.xx

...eller...

Andreas Göransson

Tel: xxx-xxxxxx

e-post: xxxxxxx@xxx.xx

Vi vill tacka för att ni tagit er tid att läsa detta brev och hoppas att ni har viljan att hjälpa oss stilla vår nyfikenhet kring detta viktiga ämne.

Med vänliga hälsningar,

Therése Sjunnesson och Andreas Göransson